

Ivana Vuković
Etnografski muzej Split
Iza Vestibula 4
21000 Split

Muzejski dokumentacijski centar
Iva Validžija
Ilica 44
10000 Zagreb

IZVJEŠĆE O MATIČNOSTI DRUGE RAZINE - MUZEJ GRADA KAŠTELA

Dana 4. srpnja 2024. godine, u sklopu planirane matične djelatnosti za etnografske muzeje i etnografsku građu, izvršen je izvid u Muzej grada Kaštela. Izvid su izvršile Volga Lopušinsky-Zoković, viša restauratorica tehničarka Etnografskog muzeja Split i Ivana Vuković, viša kustosica, matičarka. U Muzeju grada Kaštela dočekala nas je muzejska savjetnica Sanja Acalija, voditeljica Kulturno-povijesnog odjela Muzeja, kojoj se pridružila kustosica Iva Prolić.

Muzej grada Kaštela osnovan je 1999. godine od strane Grada Kaštela. Nukleus Muzeja čini Galerija Studin kojoj je s vremenom pridružen veći broj raznorodnih predmeta s područja Kaštela. Danas ova vrijedna muzejsku građu na jedinstven način svjedoči o životu stanovništva ovog područja od prapovijesti do danas te nudi brojne mogućnosti interpretacije. Zajedno s drugim sadržajima kulturnog i turističkog predznaka, Muzej se od 2001. g. nalazi u dvorcu Vitturi, neposredno uz morsku obalu. U obnovljene prostore ovog dvorca s kraja 15. stoljeća Muzej je uselio 1993. godine, do kada je djelovao u kuli Cipicco u Kaštel Novom.

Muzejska građa Muzeja grada Kaštela podijeljena je u tri odjela. U Arheološkom odjelu nalaze se Prapovijesna zbirka, Antička zbirka i Srednjovjekovna zbirka. Odjel moderne i suvremene umjetnosti sadrži Zbirku Marin Studin, Zbirku moderne umjetnosti, Zbirku skulpture, Zbirku slikarstva, Zbirku instalacija i novih medija te pohranu – zbirka “maestral. Kulturno-povijesni odjel broji oko 6000 jedinica, a u njemu se nalaze Etnografska zbirka, Zbirka dokumentarne građe, Zbirka tekstila, Zbirka oružja i opreme, Zbirka umjetnina i obrta, Zbirka devocionalija, Zbirka kopija predmeta te Zbirka varia.

Muzej osim povremenih izložbi ima i stalni postav kojim je predstavljena vrijedna građa arheološkog, umjetničkog te etnografskog, odnosno kulturno-povijesnog karaktera, vezana za područje sedam Kaštela.

Čuvaonice

Čuvaonice predmeta Kulturno-povijesnog odjela Muzeja grada Kaštela nalaze se na tri adrese (od ukupno pet lokacija na kojima je smještena cjelokupna građa ove muzejske ustanove).

1. S kolegicama Acalijom i Prolić najprije smo posjetile čuvaonicu koja se nalazi u zgradi gimnazije u Kaštel Novom. Riječ je o jednoj razrednoj prostoriji na prvoj etaži objekta, koja je dostupna samo muzejskim djelatnicima (s dvoma vratima je odijeljena od školskog hodnika). Dio građe raznih zbirki Kulturno-povijesnog odjela raspoređena je na metalne stalaze, dok je dio predmeta položen izravno na drveni pod, a pojedini od njih su i naslonjeni na zid.

Građa u ovoj čuvaonici uredno je organizirana i posložena, međutim uočava se kroničan nedostatak prostora (dijelu građe nemoguće je uopće pristupiti bez pomicanja drugih muzejskih predmeta, uglavnom onih većih dimenzija kao što je namještaj). Također, u prostoriji se ne mjere mikroklimatski uvjeti. Tekstilni predmeti uredno su posloženi u beskiselinske kutije, odvojeni beskiselinskim papirima te tako položeni na metalne police.

Prozori nemaju zaštitu od UV zračenja, ali je izravan doticaj sunčevih zraka izbjegnut gustim tamnim zastorima koji prekrivaju prozore. U prostoriji se nalazi i ledenica u kojoj se tekstilni predmeti po potrebi tretiraju zamrzavanjem.

2. Druga čuvaonica kulturno povijesne građe nalazi se u samome dvorcu Vitturi u Kaštel Lukšiću, zgradi u kojoj je smješten i stalni postav, prostor za povremene izložbe, dio uredskih prostora te recepcija Muzeja. Prostor ima jedan manji prozor čije je staklo oblijepljeno zaštitnom folijom od UV zračenja, uz zavjesu koja se po potrebi razmiče. Većina predmeta položena je na metalne police i u jedan metalni ormar, dok je dio građe pohranjen u omanjim kutijama od beskiselinskog kartona. Prostor je dobro organiziran koliko to može biti, predmeti su pomno razmaknuti jedan od drugoga gdje god je to moguće, međutim prostor je zagušen predmetima do kojih nije moguće doći bez pomicanja drugih predmeta, kao i dodatnog interpretativnog materijala prethodnih izložbi, koje je također ovdje smješten. Pod je od jelovih dasaka, s time da su neki predmeti postavljeni izravno na pod, što je praksa koju bi trebalo izbjegavati. U jednome uglu prostorije vidljivi su ostaci soli – ovaj je zid, naime, s vanjske strane izravno izložen morskim valovima, no nisu vidljivi prodori vlage u unutrašnjost prostorije.

U ovoj čuvaonici mjere se mikroklimatski uvjeti; u trenutku posjeta relativna vlaga iznosila je oko 21%, a temperatura oko 26°C.

3. Treća čuvaonica u kojoj se čuva ostatak predmeta kulturno-povijesne odrednice mala je prostorija u neposrednoj blizini dvorca Vitturi, a u ovome se objektu nalazi i ured kolegica Acalija i Prolić. Ne mjere se mikroklimatski uvjeti, no ne vide se prodori vlage. Kao i u slučaju prethodnih dviju čuvaonica, i ovaj je prostor prenapučen predmetima od kojih su neki položeni izravno na pod, te oslonjeni na zid.

Drveni predmeti etnografskih i kulturno-povijesnih zbirki koje vodi muzejska savjetnica Acalija, u kolovozu 2020. godine bili su podvrgnuti postupku *fumigacije*, kojim se građa privremeno zaštitila od propadanja.

Sve tri posjećene čuvaonice djeluju organizirano i održavano, međutim pretrpane su muzejskim predmetima, a jedna čuvaonica usto i interpretativnim materijalom prethodnih izložbi. Zbog velike količine deponiranih predmeta nije moguće ostvariti izravan pristup mnogima od njih, pa je tako otežano i redovito pregledavanje stanja predmeta.

Preporuka je da se u postojeće depoe, do priskrbljivanja adekvatne čuvaonice koja bi po mogućnosti na jednom mjestu objedinjavala građu sva tri odjela Muzeja grada Kaštela, postave termohigrometri te svakodnevno bilježe mikroklimatski uvjeti.

Također, predmete koji su položeni izravno na pod ili naslonjeni na zid treba podići na podeste odmaknute od zida.

Dokumentacija

Kolegice Acalija i Prolić su nas tek usmeno upoznale s načinima vođenja dokumentacije o muzejskoj građi, budući da je kustosica koja vodi Odjel dokumentacije Muzeja grada Kaštela osnovan 2008. godine, u danu našeg posjeta bila odsutna. Tako nije ostvaren uvid u inventarne knjige (niti fizičke, niti one koje se vode u računalnoj bazi za obradu predmeta M++), a i bilježenje podataka o revizijama također je ostavljeno za sljedeći obilazak.

Stalni postav

Postojeći stalni postav otvoren je 2008. godine. Njime se prezentira i interpretira život stanovništva prostora Kaštela od prapovijesti do 20. stoljeća, odnosno ocrta se postajanje današnjih Kaštela u povijesnome, arhitektonsko-urbanističkom, crkvenom i kulturno-povijesnom kontekstu.

Stalni je postav izložen u dijelu zgrade dvorca Vitturi. Većina predmeta kulturno-povijesnog odjela izložena je u staklenim vitrinama, dok su pojedini veći predmeti (primarno namještaj) izloženi na podu dvorana izvan vitrina, odnosno bez fizičke zaštite. Nošnja je izložena na krojačkim lutkama, iza stakala vitrina. Vitrine su opskrbljene svjetlovodnom rasvjetom, stakla na prozorima oblijepljena su folijom za zaštitu od UV zračenja te su prozori djelomično i zasjenjeni. Pod je obložen drvenim parketima, mikroklimatski uvjeti nisu strogo kontrolirani, već se tek povremeno mjere.

Preporuka je zaštititi izložene predmete od mogućnosti izravnog kontakta posjetitelja s njima, uz pomoć vitrina ili drugih oblika fizičke zaštite. Također, preporuka je da se svi eksponati koji su postavljani izravno na pod, podignu na neku vrstu postamenata.

Zaključno

Tijekom posjeta Muzeju grada Kaštela u okviru provedbe matičnosti druge razine za etnografske muzeje i etnografsku građu za 2024. godinu, zabilježen je kontinuiran i odgovoran stručni rad po pitanju obrade i zaštite muzejskih predmeta. Čuvaonice djeluju organizirano i čisto, premda su nagomilane muzejskim predmetima. Građa Muzeja grada Kaštela, izuzev u stalnom postavu, nalazi se pohranjena na pet različitih adresa, što smatramo otegotnom okolnošću po pitanju obavljanja stručnog rada.

Smatramo krajnje uputnim da se građa kulturno-povijesnog odjela Muzeja grada Kaštela pohrani u prostoru veće kvadrature od postojećih (priručnih) čuvaonica, s kontroliranim mikroklimatskim uvjetima te odgovarajućom opremom. Također smatramo poželjnim objediniti cjelokupnu pohranjenu građu ove ustanove u jednu čuvaonicu.

Uvid u muzejsku dokumentaciju zbog odsutnosti muzejske dokumentaristice nije ostvaren te ostaje temom sljedećeg stručnog obilaska u sklopu sustava matične djelatnosti.

Dostavlja se:

1. Muzejski dokumentacijski centar
2. Muzej grada Kaštela
3. Grad Kaštela

U Splitu 16. rujna. 2024. g.

Ivana Vuković
matičarka II. razine za etnografske muzeje
i etnografsku građu

